

Examenul național de bacalaureat 2025

Proba E. c)

Istorie

Varianta 9

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

ZADANIE I.

(30 bodov)

Pozorne prečitajte nasledovné zdroje:

A. „Obdobie ofenzívnych bojov lancu de Hunedoara sa ukončilo, predovšetkým po tom, ako v roku 1453, symbol východného kresťanského sveta – Konštantínopol – padol do rúk Osmanskej ríše. Za krátky čas, v roku 1456, sultán Osmanskej ríše, Mohamed II. svoju pozornosť nasmeruje na dobytie Belehradu, kľúč k Maďarsku a k strednej Európe. lancu de Hunedoara posilní obrannú líniu Dunaja (Dunăre). Generálny útok rozpútaný lancu de Hunedoara proti tureckému taboru, dňa 22. júla 1456 viedol k jednoznačnému víťazstvu kresťanov v boji pri Belehrade. Turci ustúpili v zmätku a sultán bol zranený. Zvesť o víťazstve koluje celou Európou [...]. Ale osmanské nebezpečenstvo nepominulo. [...] Okupovanie Bosny v roku 1463, dobytie moldavských hradov Chilie (Chilia) a Bieleho Hradu (Cetatea Albă) v roku 1484, výpravy z [...] 1475, 1476 z Moldavska (Moldova), 1479 z Transylvánie (Transilvania) sú iba významné osmanskej ofenzívy. Transylvánia bola viac chránená, následkom ochrany ostatných dvoch rumunských štátov, ale južná strana Transylvánie a Banátu (Banatul) boli často napadané [...]”

(I. A. Pop, *Istoria Transilvaniei medievale: de la etnogeneza românilor până la Mihai Viteazul*)

B. „V nadväznosti na obranné opatrenia Belehradu podniknuté panovníkom lancu de Hunedoara treba zdôrazniť aj zvrät vo vzťahoch s Valašskom (Țara Românească), na jar roku 1456. [...] Vládca Valašska, Vladislav II., nadviazal veľmi úzke vzťahy s Turkami [...] a následkom toho lancu de Hunedoara mu konfiškoval vlastnené panstvá z Transylvánie (Transilvania). [...] Niektorým tureckým oddielom je povolený prechod Valašskom za účelom vniknutia na územie Transylvánie.

Na jeseň roku 1455, [...] lancu de Hunedoara sa snaží udobriť vzťahy, pretože dúfa že, pravdepodobne, obdrží pomoc Vladislava II. v boji proti Osmanskej ríše. Jeho snaženia ostali bez trvalých výsledkov, a tak lancu de Hunedoara musí poraziť povstanie fagarašských Rumunov (răscoală a românilor făgărășeni), ktoré podporoval, podľa všetkých pravdepodobností, vládca Valašska. V tejto situácii, lancu de Hunedoara pomohol Vladovi Narážačovi (Vlad Țepeș) aby prenikol na územie Valašska [...], a stal sa panovníkom. lancu de Hunedoara sa poisťuje proti tureckému vpádu prostredníctvom Valašska, a tak si mohol sústrediť vojenskú silu na boj pri Belehrade.”

(C. Mureșan, *lancu de Hunedoara*)

Opierajúc sa o tieto zdroje, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte panovníka Valašska (Țării Românești), spresného v zdroji **B**. **2 body**
2. Spresnite informáciu zo zdroja **A**, vzťahujúcu sa na akcie Osmanov v období rokov 1463-1484. **2 body**
3. Uveďte vojenského vodcu a boj na ktorý sa vzťahuje zdroj **A**, respektíve zdroj **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce zdroju, ktorý tvrdí, že víťazstvo kresťanov podmieni ustúp Turkov. **3 body**
5. Uveďte jeden vzťah príčina–následok, medzi dvoma informáciami zo zdroja **B** a spresnite úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Predstavte dve diplomatické akcie, na ktorých sa zúčastnili Rumuni v 14. – 15. storočí. **6 bodov**
7. Uveďte jednu podobnosť medzi dvoma vojenskými udalosťami uskutočnenými reprezentantmi rumunského priestoru v 16. storočí. **4 body**

ZADANIE II.

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný zdroj:

„Ústava z roku 1866 sa sústredila na potreby rumunskej spoločnosti vyslovené aj v programe z roku 1848, v Parížskej Konvencii (Convenția de la Paris) (1858) a v Štatúte Cuzovom (Statutul lui Cuza) (1864), majúci ako model Ústavu Belgicka. Boli vyslovené základe princípy [...], napríklad «základné práva a slobody občana», «národná suverenita», «rozdelenie moci v štáte» zodpovednosti ministrov, dvojkomorový parlamentný systém (s dvomi zhromaždeniami), dedičná ústavná monarchia (krajine vládol princ následkom zdedenia tónu a dodržiavania ústavy), zodpovednosti panovníka a pod. Oficiálny názov krajiny, ukotvený v základom dokumente, bol Rumunsko (România). Panovník mal výkonné povinnosti (vládnutie krajine), ale aj legislatívne (utváranie zákonov). Legislatívnu moc mal predseda Parlament (Parlamentul), utvorený zo Senátu (Senat) a Poslaneckej komory (Camera Deputaților). Poslaneckej komore bola zaručená právomoc vlastného vedenia, právomoc interpelácii (poslanci mohli členov vlády predvolať aby sa zodpovedali za svoje rozhodnutia) a vyšetrovania (poslanci mohli vyžiadať vyšetrovanie aj skutkov členov vlády). Medzi právami a slobodami sa nachádzali: právo na súkromné vlastníctvo (nikto nemal právo zasahovať na cudzie statky), neobmedzené právo novinárskej činnosti, bez cenzúry [...].

Paralelne, [...] sa utvárajú nové továrne a priemyselné odvetvia. [...] Al. I. Cuza zrušil colné poplatky pri vývoze a princ Carol I. v roku 1875 a roku 1876 uzatvoril obchodné dohody s Rakúsko-Uhorskom a s Ruskom, a takto sa postavil Turecku [...].

V roku 1867 sa zavedie národný peňažný systém a razia sa mince Rumunska, leje (lei) [...] a v roku 1880 je založená Národná Banka Rumunska (Banca Națională a României). [...] Rýchly ekonomický rast bol brzdený formálnou suzerenitou Osmanskej Ríše.”

(I. A. Pop, *Istoria României moderne*)

Opierajúc sa o tento zdroj, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte štát, uvedený v danom zdroji, pod suzerenitou ktorého sa nachádzalo Rumunsko (România). **2 body**
2. Spresnite storočie, na ktoré sa vzťahuje daný zdroj. **2 body**
3. Uveďte jedného panovníka rumunského štátu a jednu aktivitu ním vykonanú v oblasti obchodu, na ktorý sa vzťahuje uvedený zdroj. **6 bodov**
4. Uveďte z daného zdroja dve informácie vzťahujúce sa na finančný systém z obdobia rokov 1867-1880. **6 bodov**
5. Na základe daného zdroja sformulujte stanovisko vzťahujúce sa na Ústavu z roku 1866 a podporte ho dvoma informáciami zo zdroja. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti tvrdenie, podľa ktorého Rumunsko (România) sa implikuje do *krízy orientu* v období 1877-1878. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i závery.) **4 body**

ZADANIE III.

(30 bodov)

Vypracujte na približne dvoch stranách esej o vývoji Rumunska (România) v období 1947-1985, majúci na zreteli:

- spresnenie historickej udalosti, ktorá uskutočnila v Rumunsku v období 1947-1948 a uvedenie dvoch aspektov vzťahujúcich sa na ňu;
- uvedenie dvoch aspektov vzťahujúcich sa na zahraničnú politiku Rumunska v období 1949-1960;
- predstavenie politickej praxe zaužívej v Rumunsku v období rokov 1961-1975;
- sformulovanie stanoviska vzťahujúceho sa na zahraničnú politiku Rumunska v období 1965-1985, v období *Studenej vojny* a podporenie tohto stanoviska historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa aj používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra prezentácie**, zdôraznenie **vzťahu príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i záver) dodržiavanie **chronologického/logického sledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do spresneného rozsahu.